

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Згідно сучасним уявленням частки наукової спільноти та політиків про інформаційно-комунікативне суспільство, освіта є головною засадою розвитку і економічного його зростання. Провідну роль у створенні сучасних технологій відводять університетам, зокрема університетам дослідницького типу[1].

Тому, більшість так званих «розвинутих» країн витрачають на розвиток Науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) значну частку національного бюджету (рис.2). Значні кошти вкладаються у розвиток університетів, як майбутніх «лабораторій» для створення технологій. В Україні спостерігається зменшення витрат на НДДКР до 0,6% ВВП.

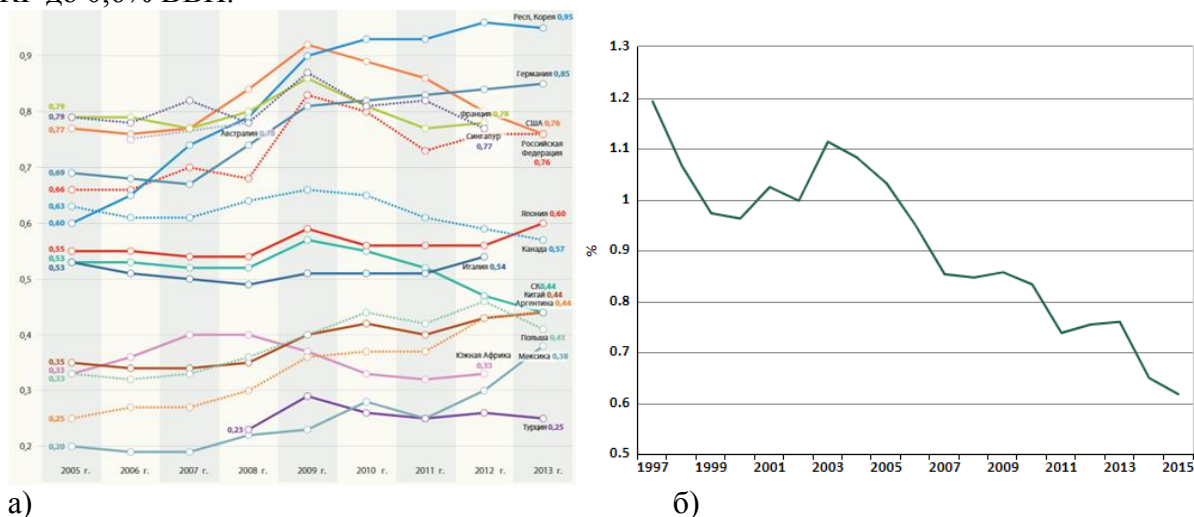

Рис.1. Витрати а) розвинутих країн на НДДКР[2]
б) України [3]

В умовах глобалізації та обмежених ресурсів, університети України, як складова національної економіки, зіштовхуються із проблемами, що стоять сьогодні перед багатьма країнами. Окрім проблеми фінансування, до їх числа можна додати:

1. Визначення балансу між місцевою і міжнародною участю в наукових дослідженнях. В умовах глобалізації участь молодих вчених із країн із слабкими механізмами підтримки науковців у міжнародних проектах може сприяти їх еміграції в університети країн з більш привабливими умовами життя та наукової праці (рис.2).

Рис. 2. Розподіл іноземних студентів, які навчаються у докторантурах з точних, природничих наук та програмної інженерії, за країнами, що приймають (%) на 2012 р. [2]

2. Вірне співвідношення міжгенерацією нових знань і виробництвом знань, що мають попит на ринку [2]. Обмежений бюджет університетів змушує їх приймати участь у кон'юнктурних дослідженнях, нехтувати тими, що стратегічно необхідні. До того ж, данні статистики свідчать, що існує спеціалізація університетів в окремих країнах у якійсь галузі знань (рис.3). Це створює обмеження при створенні технологій. Оскільки потребує скоординованої роботи вчених із декілька, навіть різних галузей науки. Тому, виникає проблеми співпраці або пошук інших шляхів вирішення проблеми

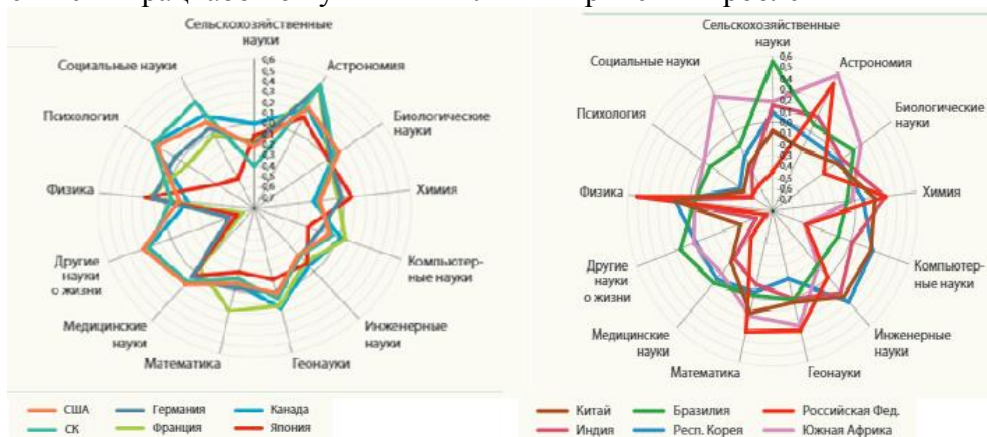

Рис.3. Відмінності у науковій спеціалізації так званих «розвинутих» країн та іншими. Кількість наукових робіт у певній галузі [2].

3. Вірне співвідношення між фундаментальними і прикладними дослідженнями. Фундаментальні дослідження є базою для прикладних та потребують значних коштів при низькій їх окупності. В Україні спостерігаються негативні тенденції – зменшення фундаментальних кафедр у вишах. Також, відбулося зниження кількості працівників, зайнятих у НДДКР, зокрема дослідників та докторів наук, які традиційно приймали участь у фундаментальних дослідженнях.(рис.4)

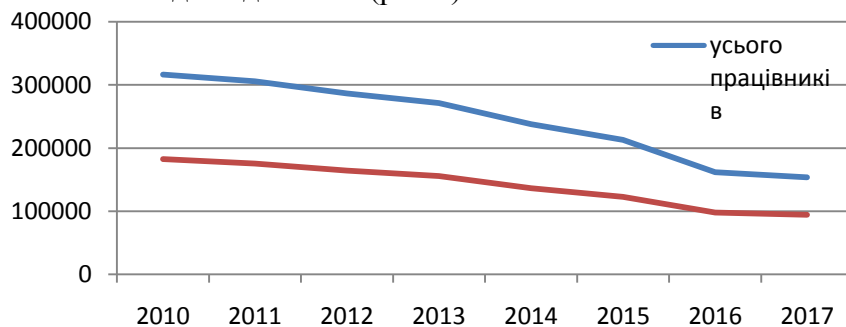

Рис. 4. Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, за категоріями персоналу[3].

Література

1. The World Bank Education Statistics Database «EdStats» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTEDUCATION/>
2. Доклад ЮНЕСКО по науке: на пути к 2030 году. Резюме. Мир в поисках эффективной стратегии роста / Люк Сутэ, Сузан Шнеганс, Дениз Эроджал, Баскаран Ангатеvar и Раджа Расия. — 47 с. — Издательство ЮНЕСКО, 2015. [Электронный ресурс]. <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235407r.pdf>
3. Сайт Державної служби статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>